

54. Perjantaina 17 päivänä syyskuuta 1999

kello 13

Päiväjärjestys

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Ilmoituksia

Vaaleja

1) Erikoisvaliokuntien täydennysvaalit 1730

Toinen käsittely

2) Hallituksen esitys entisten tasavallan presidenttien palveluja koskevaksi lainsäädännöksi .....

Hallituksen esitys HE 23/1999 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 2/1999 vp

3) Hallituksen esitys laiksi valtion eläkelain muuttamisesta .....

Hallituksen esitys HE 24/1999 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 5/1999 vp

4) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työturvallisuuslain ja työsuojelulain valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain muuttamisesta 1733

Hallituksen esitys HE 33/1999 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö TyVM 1/1999 vp

Mietintöjen pöydällepano

5) Hallituksen esitys laiksi rikoslain muuttamisesta 1735

Hallituksen esitys HE 4/1999 vp
Lakivaliokunnan mietintö LaVM 2/1999 vp

Nimenuoto

Nimenuudossa merkitään täysistunnosta poissa oleviksi edustajat Dromberg, Erlund, Halonen, Harkimo, Heinonen, Huotari, Huutola, Häkämies J., Kalliomäki, Kanerva E., Kankaanniemi, Kantalainen, Karjula, Kemppainen, Koskinen Johannes, Kummola, Lax, Lehtimäki, Lehtomäki, Luhtanen, Löf, Mertjärvi, Myllyniemi, Niinistö, Ojansuu, Puhjo, Rahkonen, Rönni, Saapunki, Skinnari, Soininvaara, Tiura, Vehkaoja, Vilkuna, Vistbacka ja Vähänäkki.

Eduskuntatyöhön liittyvissä virkatehtävissä olevat edustajat

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että eduskuntatyöhön liittyvissä virkatehtävissä ovat
17.9. edustaja Löf,
17.—22.9. edustaja Lehtimäki,
17.—26.9. edustajat Huotari, Kantalainen, Karjula ja Skinnari,
20. ja 21.9. edustaja Takkula sekä
20.—22.9. edustajat U. Anttila, Jaakonsaari ja Markkula.

Merkitään.

Sairauspoissaolot

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että sairauden vuoksi eduskuntatyöstä on poissa
17.9. edustaja Dromberg.

Merkitään.

Poissaolopyynnöt

P u h e m i e s : Vapautusta eduskuntatyöstä muun syyn perusteella ovat pyytäneet ajalta

17.9. edustajat Huutola, Karpela, Luhtanen, Mertjärvi ja Viikuna.

Puhemiesneuvosto puoltaa poissaolopyyntöjä.

Hyväksytään. _____

Uudet hallituksen esitykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään antanut eduskunnalle hallituksen esitykset n:ot 52—67.

Kirjalliset kysymykset

Merkitään saapuneiksi vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 322 ja 323.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Erikoisvaliokuntien täydennysvaalit

Puhemies: Päiväjärjestyksen 1) asiana on perustuslakivaliokunnan ja työasiainvaliokunnan täydennysvaalit.

Kun täydennysvaaleja varten vaalisäännön 7 ja 19 §:n mukaisesti jätetyissä ehdokaslistoissa, jotka puhemies on tänään tarkastanut ja hyväksynyt, on valiokuntien varajäseniksi ehdotettu valittaviksi yhtä monta kuin vaaleissa on valittavia, totean vaalisäännön 10 §:n nojalla, että vaalit ovat yksimielisiä ja että valituiksi ovat tulleet ehdokaslistojen mukaisesti

perustuslakivaliokunnan varajäseneksi ed. Puhjo ja

työasiainvaliokunnan varajäseneksi ed. Kangas.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen esitys entisten tasavallan presidenttien palveluja koskeväksi lainsäädännöksi

Toinen käsittely

Hallituksen esitys HE 23/1999 vp

Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 2/1999 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdy-

tään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsitte-lyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Tiusaenen: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys 23, joka koskee entisten tasavallan presidenttien palveluja, on mielestäni yllättävänkin ajankohtainen asia. Entinen tasavallan presidentti, presidentti Koivisto, on käyttänyt näitä palveluja tai hänellä on ollut mahdollisuus nauttia näitä palveluja. Hän on myös esiintynyt tässä roolissa hyvin aktiivisesti viime aikoina.

Aivan kuten muun muassa Helsingin Sanomissa professori Jyränki artikkelissaan viittasi, esiintyminen on ollut ja mielestäni on rikkaus Suomelle. Kun se on koskenut esimerkiksi Kosovon kriisin aikaisia tilanteita ja Jugoslavian pommituksia ja on ollut näkökulmaltaan aika tavalla toinen kuin Suomen hallituksen tai valtajulkisuuden virallinen näkökulma, mielestäni, arvoisa puhemies, tämä on tuonut hyvän ja tärkeän toisen näkökulman. Näin ollen mahdollisuuden antaminen tasavallan presidenteille, kun he ovat varsinaisen virkansa jättäneet, toimia yhteiskunnallisesti on tärkeä asia.

Viitataan lopuksi siihen, että lakiesityksessä toki todetaan, että valtiopäivät aina kertaalleen määräävät taloudellisen mahdollisuuden suuruuden.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 2 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Hallituksen esitys laiksi valtion eläkelain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys HE 24/1999 vp

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 5/1999 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 5. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryh-

dytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. V e h k a o j a : Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys laiksi valtion eläkelain muuttamisesta, jolla Rajavartiolaitoksen osalta toteutettaisiin Puolustusvoimissa jo voimaan saatetut eläkelainsäädännön muutokset. Asia tuli sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyyn jo viime keväänä, mutta tiettyjen epäselvyyksien takia jätimme sen kesätauolle, ja nyt vasta on saatu käsittely päätökseen. Tekninen syy, miksi asiaa emme vieneet loppuun kevätkaudella, oli se, että hallituksen esityksessä väitettiin, että asia on käsitelty yhteistoimintamenettelyssä henkilöstöä edustavien järjestöjen kanssa valtion eläkeneuvottelukunnassa. Käsittelyn yhteydessä kävi ilmi, että näin ei kuitenkaan ollut menetelty. Nyt kesä on sopivasti käytetty myöskin siihen, että muodollinen toivottava menettely on saatu hoidetuksi.

Itse esityksestä voi lisäksi sanoa sen, että tässä kohtaa valiokunta joutui harkitsemaan, tulisiko hallituksen esitystä hieman fiilata sen johdosta, että muutamien henkilöiden tilanne olisi tullut korrektisti hoidettua, ja niin päätettiin sitten myöskin tehdä. Valiokunta on lakiehdotuksen voimaantulosäännöstä ehdottanut täydennettäväksi siten, että muutama vielä virassa oleva ilma-aluksen päällikkö, joka ei ole upseeri tai opistoupseeri, tulee yhdenvertaiseen asemaan muiden hallituksen esityksessä tarkoitettujen henkilöiden kanssa. Valiokunnalle tämä ei ole mikään taistelun asia vaan tämä on hyvin yksimielinen pieni lisäys, jonka halusimme hallituksen esitykseen tehdä.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Arvoisa puhemies! Valiokunnan puheenjohtaja Vehkaoja totesi, että neuvotteluja ei ollut käyty, vaikka hallituksen esityksessä näin sanotaan. Esittelevän virkamiehen puolia on sen verran syytä pitää, että hän totesi heti käsittelyn alussa, että perustelutekstiin on jäänyt tältä osin virheellinen kohta.

Valiokunnassa oltiin kyllä hyvin yksimielisiä siitä, että kun tällainen neuvottelumenettely on luotu, jossa järjestöjä kuullaan, se täytyy aina järjestää ennen kuin esityksiä eduskuntaan tuodaan. Näin on sitten kesäloman aikana tehty.

Esityksessä esitetään, että Rajavartiolaitoksen osalta toteutettaisiin Puolustusvoimissa jo

voimaan saatetut eläkelainsäädännön muutokset. Tässä on myös se osuus, että ilma-alusten lentäjän koulutusta edellyttävissä ohjaajatehtävissä toimivien upseerien ja opistoupseerien eläke-aika määräytyisi 1,5-kertaisena kuten Puolustusvoimissakin. Tällainen muutos Puolustusvoimien osalta on olemassa, ja nyt tämä ulotetaan myös Rajavartiolaitoksen palveluksessa oleviin lentäjiin. Tätä on pidettävä erittäin perusteltuna, koska tehtävät ovat saman laatuisia.

Miksi tällä asialla sitten on kiire? Finnairin suunnalta tapahtuva Ilmavoimien lentäjien rekrytointi ei rajaudu vain Ilmavoimien lentäjiin, vaan sama koskee juuri myös Rajavartiolaitoksen lentäjiä. Tällä hetkellä Rajavartiolaitoksessa on 40 lentäjän virkaa — tai ne eivät ole juuri lentäjän viran nimikkeellä vaan näitä tehtäviä vastaavia virkoja — ja vain 30 on täytetty, koska henkilöstöä ei ole ollut enempää saatavissa. On todella tärkeää, että nämä virat saataisiin pidettyksi ainakin tällä täyttöasteella, koska kysymyksessä ovat esimerkiksi meripelastustehtävät, jotka ovat todella tärkeitä. Meillä on ollut ikäviä onnettomuuksia, joissa toiminnan arvo on tullut entistä voimakkaammin esille.

Nytkin on ollut se vaara, että kun eläkeasiaa ei ole saatu hoidetuksi, seuraavissa hauissa olisi lentäjiä taas lähtenyt hakeutumaan muualle. Sannon, että ymmärrän täysin lentäjien harkintaa, että he hakisivat pois Rajavartiolaitoksesta siitä näkökulmasta, että tämä ongelma-asia, josta nyt puhumme — eläkkeen määrästä ja karttumasta — on luvattu hoitaa jo 70-luvun alussa, silloin kun helikoptereita hankittiin ja ryhdyttiin meripelastustoimintaan ylläpitämään. Se tapahtui tilanteessa, jossa valmiita lentäjiä ei ollut vaan heidät saatiin muualta, ja silloin luvattiin, että asia hoidetaan.

Mielestäni oli erittäin kunniaakasta osastopäälliköltä, joka Rajavartiolaitoksen puolesta esitteli asiaa, kun hän sanoi, että hän on kunnian mies ja hän haluaisi, oltauan mukana näitä lupauksia antamassa ja kun hän itse on myös jäämässä eläkkeelle tänä syksynä, että annetut lupaukset pidetään, koska ne on todella vakavalla mielellä neljännesvuosisata sitten annettu. Syy, miksi niitä ei ole toteutettu, on aina ollut se, että on vedottu Rajavartiolaitoksen määrärahojen niukkuuteen. Tässä mielessä asiakokonaisuuden hoitaminen on tärkeää, mutta aivan erityisesti sen vuoksi, mihin lupaus perustui: siihen, että silloin, kun helikoptereita hankittiin, henkilöt tulivat työhön ilma-aluksen päällikkö-virkanimikkeellä. Juuri he olisivat nyt vielä jääneet ulko-

puolelle tämänkin esityksen, josta nyt on hallituksen esitys.

Heitähän on kolme henkilöä, siis kolme ilma-aluksen päällikön sotilasvirassa palvelevaa erikoisupseeria oli silloin, kun esitys annettiin. Yksi heistä on jo nyt jäänyt eläkkeelle ja toinen jää aivan puolen vuoden sisällä, mutta koska hänellä eläkekertymät ovat kunnossa, asia hänenkin osaltaan hoituu. Eli loppujen lopuksi on yksi henkilö, yksi helikopterilentäjä, jonka eläkkeen kuntoon saattaminen on tässä voimaantulosääntöksen muutoksella hoidettu.

Uskon, että koko eduskunta on sitä mieltä, että voimaantulosäännöstä kannattaa yhdenkin henkilön osalta muuttaa, kun meille aivan vasta viime vaiheessa juuri esimiehelle esitettyjen kysymysten jälkeen selvisi, että kysymyksessä on juuri se lentäjä, joka oli merkittävimmässä roolissa Estonian pelastusoperaatiossa. Mielestäni on myös erittäin kunnioitettavaa se, että Rajavartiolaitoksen lentäjät, joita asia koskee, eivät itse ole missään vaiheessa tuoneet näitä asioita esille. Kuuluu heidän virkaansa, että he hoitavat todella vaarallisia tehtäviä.

Miksi sitten on perusteltua, että esimerkiksi helikopterilentäjillä — heillä on 50 vuoden eläkeikä — on alhaisempi eläkeikä? Tähän mennessä ei kuulemma yksikään heistä ole päässyt vanhuuseläkkeelle edes tässä 50 vuoden iässä, vaan kaikki ovat joutuneet jäämään eläkkeelle ennen 50 vuoden ikää, siis työkyvyttömyyseläkkeelle, koska tehtävä on niin vaativa ja myös fyysisesti niin rankka, että se aiheuttaa sellaisia terveydellisiä ongelmia, että näin vaativaa tehtävää ei pysty hoitamaan. Kun siis usein puhutaan siitä, että nykyään ei olisi perustelua mihinkään alempiin eläkeikiin, niin tässä on nyt yksi mielestäni erittäin kuvaava esimerkki siitä, että alemmat eläkeiät tietyissä tehtävissä — niitä on muitakin kuin nämä lentäjät, joista nyt puhumme — ovat aivan perusteltuja, koska tehtävän luonne, tehtävän rasittavuus ja myös tehtävän vaativuus edellyttävät, että siellä on todella hyvässä kunnossa olevia henkilöitä, jotka pystyvät todella vaativia operaatioita toteuttamaan.

Valiokunnan yksimielinen muutosesitys on ollut todella perusteltu. Kun tämän asian kiireellinen käsittely nyt loppuu, tämä toivottavasti auttaa siihen, että ei sitten enää täältä lähdetä hakeutumaan Finnairin palvelukseen.

Ed. E. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Tässä valtion eläkelaisnäköjään on eri näköisiä kuoppia ja aukkoja olemassa. Tässä on yksi

esimerkki siitä, ja siitä pitää valiokuntaa kiittää, että tässä on toimittu suhteellisen ripeästi ja tehty vielä sillä tavalla, jotta on takautuvasti korjattu asia, joka on nähty epäoikeudenmukaiseksi.

Tämä koskee tällä hetkellä kuulemma Rajavartiolaitoksen upseereita ja opistoupseereita, mutta itse rajavartioiden kanssa on tullut esiin tapauksia, joissa on ollut ongelma se, että kun henkilö on muuttanut tehtävää, Rajavartiolaitoksesta mennyt Puolustusvoimiin ja takaisin taas Rajaan, niin siellä on eri näköiset eläkekertymät, eri tasoiset eläkekertymät. Tässä on ollut vaikeutta siinä, että kun tämä henkilö joutuu jäämään joka tapauksessa määrätyn iän jälkeen — Rajassa taitaa 50 vuotta olla se ikäraja — eläkkeelle, on käynyt sillä tavalla, että välttämättä se eläkekertymä ei olekaan ollut täysi. Tosin nyt on ollut joitakin esimerkkitapauksia, joissa on näköjään ilmeisesti tätä uutta eläkelakia noudatettu; viime kevättälvella taisi yksi sattua eteen. Se taidettiin tulkita sillä tavalla, jotta tämä ihminen sai täyden eläkkeen.

Mutta nämä sudenkuopat pitäisi nyt käydä läpi jatkossa sillä tavalla, jotta tammöisiä väliinpuotoamismahdollisuuksia ei olisi. On epäoikeudenmukaista ja kohtuutonta, jos semmoinen ihminen, joka kuitenkin tekee suurin piirtein samaa työtä mutta on vain välillä töissä Puolustusvoimissa ja välillä Rajassa, jäisikin pienemmälle eläkkeelle, koska ei voisi työtään jatkaa kuitenkaan Rajassa, eikä taas Puolustusvoimien puolellekaan voi ihmisiä ottaa siksi, että he menevät täyttämään sitä eläkettään siellä.

Ed. V ä i s t ö : Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva esitys ja siitä valiokunnassa syntynyt mietintö ovat erittäin tärkeät. Tämä muutos on todella perusteltu. Kuten ed. Stenius-Kaukonen totesi, asia on ollut kauan jo esillä. Totean samoin kuin ed. E. Lahtela, että joitakin muitakin väliinpuotoamistilanteita Rajavartiolaitoksen henkilöstön osalta on käynyt ilmi. Rajavartiolaitoksen johdon taholta myös näihin korjausesityksiin on suhtauduttu samoin kuin tähän nyt käsiteltävään asiaan erittäin myönteisesti ja annettu kaikki tuki oikeudenmukaisuuden toteuttamiselle.

Tätä muutosesitystä on kiirehtinyt erityisesti kysymys lentäjätilanteesta. Meillä on pulaa Puolustusvoimien samoin kuin Rajavartiolaitoksen osalta lentäjistä. Kysymys on kuitenkin kansakunnan kannalta tärkeistä turvallisuustehävistä ja myös pelastustehtävistä, kuten Rajavartiolaitoksen osalta on tullut jo käydyissä kes-

kusteluissa esille. Mielestäni valitettavaa on, että määrärahakysymykset ovat näissä asioissa nousseet vaikeuttavaksi tekijäksi, ja valitettavaa on sekin, että ensi vuoden budjettiesityksessä hallitus on nyt leikkaamassa edelleen Rajavartiolaitoksen toimintamäärärahaa. Se osaltaan kielii siitä, että meillä ei ehkä kyllin vielä tässäkin muuttuneessa kansainvälisessä tilanteessa osata arvostaa näitä tärkeitä turvallisuustehtäviä. Tämä asia on sinällään erittäin hyvä.

Ed. K u i s m a : Arvoisa puhemies! Tässä tätä historiaa on kerrattu, ja on tietysti ihan hyvä, että tämä epäoikeudenmukaisuus tulee hoidettua. Tällä asiallahan on todella pitkä historia. Viime kaudella tätä itsekkin yritin saada järjestykseen ja minulla oli yhdessä vaiheessa ei nyt ihan metrin korkea pino tästä asiasta syntyneitä papereita. Siinä oli iso joukko kirjallisia kysymyksiä ja epävirallisia kirjeitä jne., mutta ne eivät johtaneet silloin mihinkään, ja tavallaan ajattelin, etteivät taida johtaakaan tulokseen. Mutta ehkä se, että tämä nyt menee ratkaisuun, antaa toivoa siitä, että vaikka välillä nämä tiet ovat hitaita, niin oikeus pitemmällä aikavälillä voittaa.

Vaikka tämä on hyvin pieni asia, tämä ei aiemmin edennyt. Niin kuin nyt on kuultu, Rajavartiolaitos ja eräät muut tahot ovat myöntäneet, että tässä on epäkohta, mutta vielä muutama vuosi sitten sitä epäkohtaa ei myönnetty ja kiistettiin näiden lentäjien puheet. On se hyvä, että muisti on parantunut. Täytyy onnitella myös valiokuntaa. Edellisellä kaudella sama valiokunta kahteen kertaan tästä ainakin epävirallisesti keskusteli, mutta ei ollut rohkeutta, kun tämä eläkelaki oli auki, silloin tehdä tätä muutosta. Todellakin voi sanoa, että lentäjät ei ole hyvä asia, mutta siinä on yksi pieni hyvä puoli, jos tämä ikuisuusasia nyt ratkeaa.

Ed. V e h k a o j a : Arvoisa rouva puhemies! Tässähän on myös kouluesimerkki, ehkä ensimmäisiä esimerkkejä siitä, että me olemme tehneet tässä yhteiskunnassa muutamia varsin suuria reformeja ehkä kuitenkin aika riittämättömällä valmistelulla. Yleiset ja tosiasialliset eläkeiän nostamistavoitteethan ovat olleet taustalla silloin, kun tehtiin tätä suurta eläkeikäreformia ja silloin tavallaan vannottiin, että ammattikohtaisista alemmista eläkkeistä täytyisi täydellisesti päästä eroon.

Tämän lentäjryhmän lisäksi on esimerkiksi palomiehet tällainen ryhmä, joka on asiansa pyrkinyt hoitamaan julkisen sektorin puolella ja joka

myös tekee raskasta työtä. Muitakin ryhmiä on. Eli me olemme nyt tulossa vähän samanlaiseen tilanteeseen näiden eläkeikien kohdalta kuin valtionosuusuudistuksenkin kohdalta. Molemmat ovat olleet tällaisia reformeja, joissa on pyritty mutkia laittamaan suoraksi, mutta nyt oikea elämä kulkee kuitenkin hieman toisin ja korvamerkin tarve on tullut kummallakin asia-alueella aivan selvästi esiin. Jäänkin odottamaan, mistä ja kuinka tulee muita esityksiä kenties esille.

Se, että on jouduttu eläkekeinoja käyttämään lentäjätalouden hoitamisessa, tietysti on vähän erikoinen tilanne. Tässä sillä on ollut erityisiä perusteluja, mutta muuten toivoisin, että kilpailua alemmista eläkeistä ei tulisi käyttämään ikään kuin tähän tarpeeseen jatkossa.

Ed. S. K a n e r v a : Arvoisa puhemies! Rajavartiolaitoksen ja Puolustusvoimien kesken on ollut kaksi kummajaista. Toinen on teknikkojen eläkeikä, joka on Puolustusvoimissa 60 vuotta ja Rajavartiolaitoksessa 55 vuotta. Kuitenkin aivan samantyyppisissä tehtävissä henkilöt ovat, esimerkiksi laivan konepääällikköinä. Se saatiin poistettua nyt viime vaalikaudella. Toinen on lentäjien epäkohta. Nyt sekin on korjattu. Nämä asiat on nyt kyllä korjattu.

Mutta vielä yksi kummajainen jää. Rajavartijat ja merivartijat palvelevat samantyyppisissä tehtävissä. Esimerkiksi kun lentokentällä näemme rajamiehen, kukaan ei tiedä, onko hänen vakanssinsa rajamiehen vakanssi vai merivartijan vakanssi; he ovat samantyyppisissä varusteissa. Silti heidän eläkeiässään on kolmen vuoden ero. Tässä on seuraava haaste, olkaa hyvä.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 5, 8 ja 9 d §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työturvallisuuslain ja työsuojelulain valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 33/1999 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö TyVM 1/1999 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 1. Ensinnäkin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. E. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Näitä EU-direktiivejä on aina parjattu, että niissä ei ole järkeä; meitä pajataan ja vahditaan ja meille annetaan kommentteja. Tässä yksi semmoinen tapaus, jossa komissio on antanut Suomelle huomautuksen, että tätä puitedirektiiviä ei ole noudatettu.

Sinällään asia ei ole hirveän iso, vaan kysymys on tietysti siitä, että Suomessa on työturvallisuusasioita hoidettu työmarkkijajärjestöjen toimesta siten, että on sopimukseen perustuen ollut määrätty velvoitteet ja työsuojeluvaltuutetuille ja varavaltuutetuille mahdollisuudet koulutukseen. Tässä nyt lailla tehdään se mahdolliseksi, että heikennetään jo sinällään sopimuksien oikeutusta ja painoarvoa. Nythän työpaikan työsuojeluvaltuutetulle ja varavaltuutetulle on annettava riittävä koulutus hänen niin halutessaan eli annetaan niitä valmiuksia siihen, jotta voidaan torjua ja ennalta ehkäistä työtapaturmia. Siinä mielessä on hyvä, että se on lakitasolla säädetty. Se koskee kaikkia työpaikkoja, ja siinä mielessä unionin huoli Suomen työturvallisuudesta on hyvä asia. Vaikka meillä sinällään turvallisuuden taso on hoidettu suhteellisen hyvin, niin aina tämmöinen on hyvästä.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Arvoisa puhemies! Työsuojelun taso tällä hetkellä Suomessa ei ole niin hyvässä mallissa kuin se voisi olla. Sille pitäisi kotimaisin toimin tehdä paljonkin. Tässä EU-direktiivi on osaltaan auttanut asiaa, eikä se ole ainoa EU:n direktiivi työsuojelun ja työelämän alalla. Toinen hyvä direktiivi oli liikkeenluovutusdirektiivi. Tämä velvoittaisi Suomen hallitusta selkeästi parantamaan meidän lainsäädäntömme puutteita.

On kyllä valittaan todettava, että tähän komission huomautukseen reagoidessaan hallitus on mennyt ylitse siitä, missä aita on matalin. Selkeästi voimakkaampia lainsäädännön parannuksia olisi ollut syytä komission huomautuksen johdosta tehdä. Tämä esityshän nyt menee vielä uudelleen komission tarkasteltavaksi, jolloin selvää, onko se riittävä. Toivon tietysti, että komissiossa asiaa tutkitaan tarkoin ja jos aihetta on, jatketaan tätä prosessia. Mielestäni Suomen hal-

litus olisi voinut tässä vaiheessa jo tehdä paremmat korjaukset.

Toivon, että työasiainvaliokunta seuraa tätä lainsäädännön kehittämistä erittäin tarkasti, ei pelkästään tämän direktiivin vuoksi vaan monesta muustakin syystä. Työsuojelulainsäädäntö kaipaa selkeästi kehittämistä ja myös työsuojeluorganisaatio parantamista.

Ed. E. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Stenius-Kaukonen on kyllä oikeassa siinä, että meillä parantamisen varaa on. Tämä on tietysti puitedirektiivi, mutta ennen kaikkea henkilön työsuojelun puolella ja ihmisen fyysisen ja psyykkisen kestävyuden osalta joissakin tilanteissa olemme menneet liian pitkälle. Tämä kilpailuyhteiskunta ja pelkästään rahan varjolla ja ehdoilla toimiminen näköjään ajaa ihmiset työpaikoilla niin tiukkaan asemaan, että meidän pitäisi saada semmoista säädäntöä, mutta ei puitedirektiivillä, vaan kansallista säädäntöä, jota ilmeisesti ed. Stenius-Kaukonen juuri peräänkuulutti, semmoista parempaa säädäntöä, jotta päästäisiin sinne rajoille, millä tavalla ihminen voi kestää 65 ikävuoteen. Tänä päivänähan varhaiset eläkkeelle siirtymiset kertovat sitä, että meillä jotenkin työelämä henkiseltä puolelta raskauttaa niin paljon. Harvoin fyysisen vammautumisen puolelta tapahtuu eläköitymistä, vaan se tapahtuu sillä tavalla, että ihminen ei kestä henkisesti ja rapistuu.

Kun aikaisemmin puhuttiin lentäjistä, sielläkin pitää olla sellaisia elementtejä, että jotain pitää ihmisessä tapahtua. Kuormittavuus on niin iso, että ihminen ei kestä normaaliin eläkeikänsä, vaan pitää olla alle 50, että pystyy lentämään. Sillä puolella voi tietysti olla jo näköeste ja tämmöiset syyt, reaktiokyky. (Ed. Stenius-Kaukonen: Tasapainoelin on tärkein!) Mutta tähän puoleen meidän pitäisi kiinnittää huomio, koska ihmisen elämä on ainutkertainen ja siinä mielessä ei sitä pitäisi tuhota silläkään tavalla, että se on pelkästään markkinatalouden ehdoilla.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Vielä rohkenen tähän yleiskeskusteluosaan todeta sen, että työsuojelun näkökulmasta on muutama todella hankala tilanne, jotka ovat jääneet elämään ja jotka ovat jääneet ratkaisematta. Yksi niistä ovat Venäjältä, aikaisemmin Neuvostoliitosta, Haminan ja Kotkan satamien kautta tapahtuneiden kemikaalikuljetusten haittavaiikutukset ja niihin liittyvät työperäiset sairaudet. Ne ovat hyvin kiistanalaisia, ja niistä on käyty

oikeusasteet lävitse useampaan kertaan, mutta asiasta ei ole mielestäni päästy tyydyttävään päätökseen.

Toinen on asbestoosikysymys. Tiedämme, että noin vuosi sitten korkein oikeus antoi kannan, jonka mukaan ei ole työnantajan vastuulla, että 50—60-luvulla on tapahtunut asbestoosialistuminen. Korkein oikeus on viitannut siihen, että asbestoosiongelma, asbestin syöpää aiheuttava ominaisuus, keuhkofibroosiin eli keuhkokuudoksen muutoksiin liittyvä ongelma ei olisi ollut tiedossa 50—60-luvulla. Toisaalta asian tuntijalausunnat osoittavat, että se on ollut tiedossa.

Arvoisa puhemies! Viittaan siihen, että meillä on todella paljon työsuojelun alalla tehtävissä, ettei uusia ongelmia synny. Myös vanhojen asioiden ratkaiseminen on osin kesken.

Ed. W a l l i n : Arvoisa rouva puhemies! Tuntee, että keskustelu lipeää siitä ajatuksesta, mikä hallituksen esityksessä on. Nythän on kyse siitä, että kaikille työsuojeluvaltuutetuille tulee antaa asianmukainen koulutus, on kyseessä järjestäytynyt työnantaja tai ei.

Tämän lavean keskustelun jälkeen haluaisin palauttaa mieleen hallituksen esityksestä sen oleellisen, että kaikki työsuojeluvaltuutetut saisivat niin hyvän koulutuksen, että voivat työpäikällä valvoa työsuojelua.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 9 b §, 9 c § ja sen edellä oleva väliotsikko, 17 §, 23 § ja sen edellä oleva väliotsikko sekä 34 ja 36 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

toisen lakiehdotuksen 10 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Hallituksen esitys laiksi rikoslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 4/1999 vp

Lakivaliokunnan mietintö LaVM 2/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.37.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

